

แนวทางปฏิบัติในการลดและคัดแยกขยะภายในหน่วยงานต่าง ๆ

ในการแยกขยะมีแนวทางดำเนินการหลายรูปแบบ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการนำขยะไปจัดการต่อ ซึ่งในเอกสารฉบับนี้จะกล่าวถึงแนวทางปฏิบัติเบื้องต้นก่อน แต่สำหรับหน่วยงานที่มีประสบการณ์ในการดำเนินในเรื่องนี้อยู่แล้ว สามารถพิจารณาแนวทางเพิ่มเติมได้จากเอกสารในภาคผนวก และเพื่อให้ผู้อ่านมีความเข้าใจเกี่ยวกับขยะ จึงขอให้อ่านข้อมูลเพื่อให้เข้าใจตรงกันดังนี้

ขยะ คือ สิ่งที่ไม่ต้องการและต้องการจะทิ้ง ได้แก่ เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัตถุ ภาชนะพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร ถัง วัสดุ เศษซากสัตว์หรือสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์ หรือที่อื่น รวมถึงขยะติดเชื้อ หรือขยะอันตรายจากชุมชนหรือครัวเรือน ยกเว้นวัสดุที่ไม่ใช่แล้วของโรงงานซึ่งมีลักษณะและคุณสมบัติที่กำหนดไว้ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน โดยกรมควบคุมมลพิษได้แบ่งขยะเป็น ๔ ประเภทตามลักษณะการนำไปจัดการต่อ ได้แก่

๑) ขยะย่อยสลาย หรือ ขยะอินทรีย์ คือ ขยะที่เน่าเสียและย่อยสลายได้ง่ายตามธรรมชาติ ได้แก่ เศษอาหาร เปลือกผลไม้ เศษกิ่งไม้ ใบไม้แห้ง ซากสัตว์ ฯลฯ ขยะประเภทนี้ สามารถนำไปใช้เป็นอาหารสัตว์ หมักทำปุ๋ย ทำน้ำหมักชีวภาพ และทำแก๊สชีวภาพ

๒) ขยะรีไซเคิล คือ ขยะที่สามารถคัดแยกเพื่อนำไปรีไซเคิลใหม่ได้ เป็นขยะที่มีมูลค่าสามารถเก็บรวบรวมเพื่อนำไปขายได้ ได้แก่ แก้ว กระดาษ พลาสติก โลหะ/อโลหะ และยาง

๓) ขยะอันตราย หรือ ของเสียอันตราย คือ ขยะที่มีความเป็นอันตรายหรือมีส่วนประกอบเป็นสารที่มีอันตราย ได้แก่ ถ่านไฟฉายใช้แล้ว แบตเตอรี่ กระป๋องสเปรย์บรรจุสารเคมี ตลับหมึกใช้แล้ว หลอดไฟ ขยะประเภทนี้ต้องมีการแยกทิ้งจากขยะประเภทอื่น ๆ อย่างชัดเจน เนื่องจากต้องนำไปกำจัดด้วยวิธีเฉพาะเพื่อป้องกันความเป็นพิษปนเปื้อนสู่สิ่งแวดล้อม

๔) ขยะทั่วไป คือ ขยะที่ไม่มีคุณสมบัติตามขยะ ๓ ประเภทข้างต้น โดยขยะประเภทนี้จะย่อยสลายได้ยาก นำไปรีไซเคิลไม่ได้หรือนำไปรีไซเคิลแล้วไม่คุ้มทุน แต่ไม่มีความเป็นอันตราย ได้แก่ ซอง/ถุงขนม ขบเคี้ยว บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป ภาชนะพลาสติก/กล่องโฟมเป็นอาหาร หลอดกาแฟ ซองกาแฟ ครีมเทียมและน้ำตาล ขยะประเภทนี้จะถูกรวบรวมไปกำจัดโดยวิธีการฝังกลบหรือเผา

จากที่ได้กล่าวมาในข้างต้น การแยกขยะในหน่วยงานไม่จำเป็นต้องแยกขยะเป็น ๔ ประเภทตามนี้ แต่ให้แยกตามความเหมาะสมในการจัดการของแต่ละหน่วยงานโดยมีขั้นตอนในการปฏิบัติเพื่อให้เกิดการแยกขยะในหน่วยงาน ดังนี้

๑. มอบหมายผู้รับผิดชอบหรือจัดตั้งคณะทำงาน

เพื่อให้การดำเนินการสามารถทำได้มีประสิทธิภาพ ควรมีเจ้าหน้าที่เพื่อรับหน้าที่อย่างน้อย ดังนี้

- ผู้รับผิดชอบหลัก ดูแลภาพรวมโครงการ และรายงานผลดำเนินการแก่ผู้บริหาร

- เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูลและประเมินผล รวบรวมข้อมูลดิบและนำมาประเมินผลตามเป้าหมาย (อาจจะเป็นคนเดียวกับผู้รับผิดชอบหลักก็ได้ในกรณีที่ไม่มีเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ)
- เจ้าหน้าที่เก็บข้อมูล เก็บข้อมูลกิจกรรมที่ดำเนินการและปริมาณขยะแต่ละประเภท ซึ่งสามารถให้พนักงานทำความสะอาดเก็บข้อมูลรวบรวมส่งเจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูลและประเมินผล

๒. ศึกษาและรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินการต้องเก็บข้อมูลเพื่อใช้ในการประเมินผลดังนี้

๒.๑ ข้อมูลทั่วไป

- จำนวนเจ้าหน้าที่
- จำนวนชั้นและจำนวนหน่วยงานในอาคารสำนักงานหรือพื้นที่ดำเนินการ

๒.๒ ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการขยะ

- ปริมาณและองค์ประกอบของขยะที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน
- ปริมาณขยะที่มีการนำไปใช้ประโยชน์ (กิโลกรัม/คน/วัน)
- ปริมาณขยะที่ต้องนำไปกำจัดเฉลี่ย (กิโลกรัม/คน/วัน) คิดจากปริมาณขยะที่ถูกทิ้งในถังที่ไม่มีการนำไปใช้ประโยชน์ และต้องส่งให้เทศบาลหรือหน่วยงานอื่น ๆ กำจัด
- จำนวนถังขยะที่มี

๓. เป้าหมายในการดำเนินการ

ตั้งเป้าหมายที่เหมาะสมกับหน่วยงานนั้น ๆ โดยถ้าเป็นหน่วยงานที่ไม่เคยมีการดำเนินการในเรื่องของการจัดการขยะมาก่อน จะสามารถตั้งเป้าหมายในการนำขยะไปใช้ประโยชน์ได้สูงกว่าหน่วยงานที่เคยดำเนินการในด้านนี้มาก่อน (ตัวอย่างดังตารางที่ ๑)

ตารางที่ ๑ ตารางแสดงตัวอย่างการตั้งเป้าหมายในการดำเนินการ

กิจกรรม	ลักษณะของหน่วยงาน	เป้าหมายในการดำเนินการ			
		รอบ ๓ เดือน	รอบ ๖ เดือน	รอบ ๙ เดือน	รอบ ๑๒ เดือน
๑. การคัดแยกขยะในหน่วยงาน (มีการแยกขยะเป็น ๓ ประเภท ได้แก่ ขยะทั่วไป ขยะรีไซเคิล ขยะอันตราย)	เคยมีการดำเนินการแล้ว	ติดตั้งถังขยะแยกประเภทอย่างเพียงพอ	เจ้าหน้าที่สามารถทิ้งขยะในถังขยะแยกประเภทได้อย่างถูกต้อง		
	ยังไม่มีดำเนินการ				

กิจกรรม	ลักษณะของ หน่วยงาน	เป้าหมายในการดำเนินการ			
		รอบ ๓ เดือน	รอบ ๖ เดือน	รอบ ๙ เดือน	รอบ ๑๒ เดือน
๒. การนำขยะไปใช้ประโยชน์	เคยมีการ ดำเนินการแล้ว	ปริมาณขยะที่ต้องนำไปใช้ประโยชน์ มีปริมาณคงที่หรือลดลงไม่เกินร้อยละ ๕			
	ยังไม่มี การดำเนินการ	มีการนำไปใช้ ประโยชน์ ร้อยละ ๕	มีการนำไปใช้ ประโยชน์ ร้อยละ ๑๐	มีการนำไปใช้ ประโยชน์ ร้อยละ ๑๕	มีการนำไปใช้ ประโยชน์ ร้อยละ ๒๐
๓. การลดจำนวนถุงพลาสติกและ กล่องโฟมที่ทิ้งในถังขยะ	เคยมีการ ดำเนินการแล้ว	จำนวนถุงพลาสติกและกล่องโฟมที่ทิ้งในถังขยะ มีจำนวนคงที่หรือเพิ่มขึ้นไม่เกินร้อยละ ๕			
	ยังไม่มี การดำเนินการ	ลดลงร้อยละ ๕	ลดลงร้อยละ ๑๐	ลดลงร้อยละ ๑๕	ลดลงร้อยละ ๒๐

๔. มาตรการ แนวทาง และวิธีการดำเนินการ

๔.๑ มาตรการคัดแยกขยะที่แหล่งกำเนิด

เป็นมาตรการที่กำหนดให้หน่วยงานต่าง ๆ มีการแยกขยะตามความเหมาะสมของแต่ละหน่วยงาน โดยอย่างน้อยที่สุดควรแยกขยะอย่างน้อย ๓ ประเภท ได้แก่

๑) ขยะทั่วไป ในการแยกขยะในรูปแบบนี้ ขยะทั่วไปที่ทิ้งในถังนี้จะได้มีแค่ขยะทั่วไปตามปกติ แต่จะรวมถึงขยะย่อยสลาย และขยะรีไซเคิลบางชนิดที่ไม่สามารถนำไปขายได้ในพื้นที่นั้น ๆ ด้วย ฉะนั้น ขยะทั่วไปในที่นี้ได้แก่ เศษอาหาร เปลือกผลไม้ เศษกิ่งไม้ ใบไม้แห้ง ซากสัตว์ ซอง/ถุงขนมขบเคี้ยว บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป ถุงพลาสติก/กล่องโฟมเปื้อนอาหาร หลอดกาแฟ ซองกาแฟ ครีมน้ำตาลและน้ำตาล ฯลฯ

๒) ขยะรีไซเคิล แยกเฉพาะขยะที่มีมูลค่า สามารถขายได้ในพื้นที่นั้น ๆ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นขยะที่มีส่วนประกอบของแก้ว กระดาษ พลาสติก โลหะ/อโลหะ และยาง

๓) ขยะอันตราย แยกขยะที่มีความเป็นอันตรายหรือมีส่วนประกอบเป็นสารที่มีอันตราย ได้แก่ ถ่านไฟฉายใช้แล้ว แบตเตอรี่ กระป๋องสเปรย์บรรจุสารเคมี ตลับหมึกใช้แล้ว หลอดไฟ

การที่แยกขยะเป็นรูปแบบนี้เนื่องจากขยะอันตรายหากมีการปนเปื้อนกับขยะประเภทอื่น ๆ จะทำให้ขยะที่แยกมาจะไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้เนื่องจากมีการปนเปื้อนของสารพิษ ขยะรีไซเคิลหากมีการปนเปื้อนของขยะประเภทอื่น ๆ ก็จะทำให้มีราคาลดลงจึงต้องแยกออกมาเพื่อเพิ่มมูลค่า สำหรับในถังขยะทั่วไปที่ให้มีการทิ้งรวมกันระหว่างขยะทั่วไปและขยะย่อยสลาย เนื่องจากหน่วยงานที่เริ่มดำเนินการเรื่องขยะส่วนมากจะยังไม่มีแนวทางในทางนำขยะย่อยสลายไปใช้ประโยชน์ที่เหมาะสมหรือไม่ก็ไม่มีสถานที่ที่เหมาะสมที่จะนำขยะย่อยสลายไปใช้ประโยชน์ อีกทั้งถ้าเป็นในอาคารต่าง ๆ บางที่มีการห้ามนำอาหารเข้าไปรับประทาน

ฉะนั้น ปริมาณขยะย่อยสลายก็จะมีน้อยมาก ไม่คุ้มที่จะแยกออกมาต่างหาก จึงสามารถทิ้งรวมกับขยะทั่วไป และขยะรีไซเคิลที่ขายไม่ได้ในพื้นที่นั้นไปเลย

ทั้งนี้ ในการตัดสินใจว่าจะแยกขยะเป็นกี่ประเภท จะต้องพิจารณาว่า เมื่อมีการคัดแยกแล้ว จะนำไปจัดการต่ออย่างไร ถ้าคัดแยกแล้วไม่มีวิธีจัดการเฉพาะอย่างเหมาะสมก็ไม่ควรที่จะแยกออกมาต่างหาก เพราะจะทำให้สิ้นเปลืองในการติดตั้งถังขยะแยกประเภทเพิ่มเติม เช่น หากในอาคารสำนักงานนั้นไม่มีสถานที่สำหรับหมักทำปุ๋ยหรือไม่สามารถส่งไปเป็นอาหารสัตว์ ก็ไม่จำเป็นต้องมีการตั้งถังขยะย่อยสลาย ให้ใช้เป็นการตั้งถังขยะทั่วไปเพื่อรองรับทั้งขยะย่อยสลายและขยะทั่วไปตามที่ได้เสนอในข้างต้น

หลังจากที่ได้กำหนดว่าจะแยกขยะเป็นกี่ประเภทแล้ว ก็นำถังขยะแยกประเภทไปติดตั้งให้เพียงพอ ในกรณีที่ไม่มีงบประมาณให้ใช้สติ๊กเกอร์ติดเพื่อระบุให้เห็นว่าเป็นถังขยะประเภทใด โดยให้มีรูปและตัวอักษรที่แสดงประเภทของถังขยะให้ชัดเจน แต่ถ้ามีการงบประมาณเพียงพอ อาจดำเนินการเพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะของหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้

๔.๑.๑ หน่วยงานที่มีลักษณะเป็นอาคารสำนักงาน

หน่วยงานที่มีลักษณะเป็นอาคารสำนักงาน มีหลักในการตั้งถังขยะก็คือ ตั้งถังขยะทั่วไปและถังขยะรีไซเคิลไว้คู่กันแบบละ ๑ ถังต่อ ๑ ชั้น โดยจุดที่ตั้งเป็นจุดที่เห็นได้ง่าย สามารถผ่านได้ทุกคน เช่น หน้าห้องน้ำ บริเวณโถงลิฟท์หรือบันได เป็นต้น สำหรับขยะอันตรายตั้งถังขยะเพียงจุดเดียวในอาคารบริเวณชั้นล่างสุดของอาคาร

๑) ถังขยะทั่วไป ใช้ภาชนะสีน้ำเงินหรือสีฟ้าหรือสีอื่น ๆ มีข้อความระบุว่า “ขยะทั่วไป” อาจมีสัญลักษณ์รูปคนกำลังทิ้งขยะลงในถัง พร้อมข้อความอธิบายว่า ขยะทั่วไปนั้นคือขยะอะไรบ้าง โดยวางถังขยะทั่วไป ๑ ถังที่มีขนาดประมาณ ๕๐ ลิตรต่อจำนวนเจ้าหน้าที่ไม่เกิน ๔๐ คน (ถ้ามีจำนวนเจ้าหน้าที่มากกว่า ๔๐ คนในชั้นอาจจะเพิ่มจำนวนถังขยะหรือเพิ่มขนาดถังตามความเหมาะสม) และให้มีการเก็บขยะจากถังขยะทั่วไปไปไว้ยังจุดรวบรวมขยะทุกวันเพื่อส่งกำจัดต่อไป

๒) ถังขยะรีไซเคิล ใช้ภาชนะสีเหลืองหรือสีอื่น ๆ มีข้อความระบุว่า “ขยะรีไซเคิล” อาจมีสัญลักษณ์ลูกศรสามลูกหมุนวนตามเข็มนาฬิกา พร้อมข้อความอธิบายว่า ขยะรีไซเคิลนั้นคือขยะอะไรบ้าง ในกรณีที่แบ่งขยะรีไซเคิลเป็นหลายประเภท ให้เขียนระบุให้ชัดเจนว่า ถังนั้นรองรับขยะประเภทใด ทั้งนี้ให้วางถังขยะรีไซเคิลที่มีขนาดประมาณ ๕๐ ลิตรต่อจำนวนเจ้าหน้าที่ไม่เกิน ๔๐ คน (ถ้ามีจำนวนเจ้าหน้าที่มากกว่า ๔๐ คนในชั้นอาจจะเพิ่มจำนวนถังขยะหรือเพิ่มขนาดถังตามความเหมาะสม) และให้มีการเก็บขยะจากถังขยะรีไซเคิลเพื่อนำไปเก็บรวบรวมประมาณสัปดาห์ละ ๒ ครั้ง (เช่น ระบุว่าให้เก็บขยะรีไซเคิลทุกวันจันทร์และวันพฤหัสบดี เป็นต้น) จากนั้นจึงนำไปคัดแยกเพื่อเพิ่มมูลค่าและจำหน่ายให้ร้านรับซื้อของเก่าหรือชาเล้งต่อไป

ในกรณีอาคารสำนักงานที่มีการใช้กระดาษ ไม่ควรทิ้งกระดาษลงในถังขยะรีไซเคิล เพราะทำให้ราคาตก ควรแยกใส่กล่องเพื่อใช้เป็นกระดาษสองหน้า และเมื่อใช้ครบทั้งสองหน้าก็ให้ใส่กล่องเพื่อรวบรวมไปขาย โดยจุดที่เหมาะสมกับการตั้งกล่องก็คือ บริเวณเครื่องถ่ายเอกสารและเครื่อง Printer

๓) ถังขยะอันตราย ใช้ภาชนะสีแดงหรือสีส้มหรือสีอื่น ๆ มีข้อความระบุว่า “ขยะอันตราย” อาจมีสัญลักษณ์รูปหัวกะโหลกไขว้ พร้อมข้อความอธิบายว่า ขยะอันตรายนั้นคือขยะอะไรบ้าง โดยปกติขยะอันตรายมีปริมาณน้อยมากดังนั้นจึงวางถังขยะอันตรายเพียงถังเดียวในอาคารก็เพียงพอแล้ว โดยให้แจ้งเจ้าหน้าที่ทุกคนในอาคารให้ทราบว่ามีการตั้งถังขยะอันตรายไว้ที่จุดใด โดยควรวางไว้ชั้นล่างสุดของอาคารและเจ้าหน้าที่ทุกคนสามารถเข้าออกได้สะดวก สำหรับการเก็บขยะอันตรายควรเช็คทุก ๆ ๓ เดือน เมื่อมีปริมาณมากแล้วให้รวบรวมส่งให้หน่วยงานท้องถิ่นหรือบริษัทเอกชนเพื่อนำไปกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการต่อไป

ภาพที่ ๑ ตัวอย่างการวางถังขยะในอาคารสำนักงานอย่างง่าย โดยวางถังขยะทั่วไปคู่กับถังขยะรีไซเคิลในทุกชั้นของอาคาร และกำหนดจุดทิ้งขยะอันตรายไว้บริเวณ ชั้น ๑ ของอาคาร โดยตั้งในบริเวณที่สามารถผ่านเข้าออกสะดวกทุกคน เช่น บริเวณหน้าห้องน้ำ เป็นต้น

๔.๑.๒ หน่วยงานที่มีลักษณะเป็นพื้นที่

หน่วยงานที่มีลักษณะเป็นพื้นที่ มีหลักในการตั้งถังขยะก็คือ ตั้งถังขยะทั่วไปและถังขยะรีไซเคิลไว้คู่กันอย่างน้อยแบบละ ๑ ถังต่อจุดที่มีเจ้าหน้าที่ประจำอยู่และในกรณีที่มีพื้นที่มาก ควรมีการตั้งถังขยะเพิ่มเติม โดยตั้งในจุดที่เห็นได้ง่าย เป็นจุดที่คนสัญจรไปมา เช่น บริเวณริมทางเดิน บริเวณด้านข้างของประตูทางเข้า ฯลฯ สำหรับขยะอันตรายให้ตั้งไว้เพียงจุดเดียว ณ บริเวณที่มีเจ้าหน้าที่รวมอยู่จำนวนมาก และกรณีที่มีอาคารสำนักงานในพื้นที่ ก็ให้ไปทิ้งรวมบริเวณชั้น ๑ ของอาคารไม่ต้องมีการแยกจุดทิ้งขยะอันตรายเพิ่มต่างหาก

๑) ถังขยะทั่วไป ใช้ภาชนะสีน้ำเงินหรือสีฟ้าหรือสีอื่น ๆ มีข้อความระบุว่า “ขยะทั่วไป” อาจมีสัญลักษณ์รูปคนกำลังทิ้งขยะลงในถัง พร้อมข้อความอธิบายว่า ขยะทั่วไปนั้นคือขยะอะไรบ้าง โดยวางถังขยะทั่วไป ๑ ถังที่มีขนาดประมาณ ๕๐ ลิตรในจุดที่มีเจ้าหน้าที่อยู่ประจำ และให้มีการเก็บขยะจากถังขยะทั่วไปไปไว้ยังจุดรวบรวมขยะทุกวันเพื่อส่งกำจัดต่อไป (ในกรณีที่พบว่าถังขยะทั่วไปในปริมาณมากจนถึงขยะขนาด ๕๐ ลิตรไม่เพียงพอรองรับขยะในแต่ละวันให้เพิ่มขนาดถังตามความเหมาะสม)

๒) ถังขยะรีไซเคิล ใช้ภาชนะสีเหลืองหรือสีอื่น ๆ มีข้อความระบุว่า “ขยะรีไซเคิล” อาจมีสัญลักษณ์ลูกศรสามลูกหมุนวนตามเข็มนาฬิกา พร้อมข้อความอธิบายว่า ขยะรีไซเคิลนั้นคือขยะอะไรบ้าง ในกรณีที่แบ่งขยะรีไซเคิลเป็นหลายประเภท ให้เขียนระบุให้ชัดเจนว่า ถังนั้นรองรับขยะประเภทใด โดยวางถังขยะรีไซเคิล ๑ ถังที่มีขนาดประมาณ ๕๐ ลิตรในจุดที่มีเจ้าหน้าที่อยู่ประจำ และให้มีการเก็บขยะจากถังขยะรีไซเคิลเพื่อนำไปเก็บรวบรวมประมาณสัปดาห์ละ ๒ ครั้ง (เช่น ระบุว่าให้เก็บขยะรีไซเคิลทุกวันจันทร์และวันพฤหัสบดี เป็นต้น) จากนั้นจึงนำไปคัดแยกเพื่อเพิ่มมูลค่าและจำหน่ายให้ร้านรับซื้อของเก่าหรือซาเล้งต่อไป (ในกรณีที่พบว่าถังขยะรีไซเคิลมีปริมาณมากจนถึงขยะขนาด ๕๐ ลิตรไม่เพียงพอรองรับขยะในการเก็บสัปดาห์ละ ๒ ครั้งอาจเพิ่มจำนวนครั้งในการเก็บต่อสัปดาห์ตามความเหมาะสม)

๓) ถังขยะอันตราย ใช้ภาชนะสีแดงหรือสีส้มหรือสีอื่น ๆ มีข้อความระบุว่า “ขยะอันตราย” อาจมีสัญลักษณ์รูปหัวกะโหลกไขว้ พร้อมข้อความอธิบายว่า ขยะอันตรายนั้นคือขยะอะไรบ้าง โดยปกติขยะอันตรายมีปริมาณน้อยมากดังนั้นจึงวางถังขยะอันตรายเพียงจุดเดียวบริเวณที่มีเจ้าหน้าที่ทำงานอยู่มากหรือวางใกล้บริเวณทางเข้าพื้นที่ก็ได้ โดยให้แจ้งเจ้าหน้าที่ทุกคนในพื้นที่ให้ทราบว่ามีการตั้งถังขยะอันตรายไว้ที่จุดใด สำหรับการเก็บขยะอันตรายควรเช็คทุก ๆ ๓ เดือน เมื่อมีปริมาณมากแล้วให้รวบรวมส่งให้หน่วยงานท้องถิ่นหรือบริษัทเอกชนเพื่อนำไปกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการต่อไป

ภาพที่ ๒ ตัวอย่างการวางถังขยะในสวนสาธารณะ โดยมีการแยกขยะเป็น ๓ ถัง คือ ขยะทั่วไป ๑ ถัง (สำหรับทั้งขยะทั่วไปและเศษอาหาร) และขยะรีไซเคิล ๒ ถัง ซึ่งมีการแยกขวดแก้วออกจากขยะรีไซเคิลประเภทอื่น เนื่องจากบริเวณนี้มีขยะที่เป็นขวดแก้วจำนวนมาก

๔.๑.๓ หน่วยงานที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวหรือเป็นสถานที่ที่มีบุคคลภายนอกมาใช้บริการเป็นประจำ

หน่วยงานที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวหรือเป็นสถานที่ที่มีบุคคลภายนอกมาใช้บริการเป็นประจำ มีหลักในการตั้งถังขยะก็คือ ให้พิจารณาตามลักษณะของหน่วยงานถ้ามีลักษณะเป็นอาคารสำนักงานให้ปฏิบัติตามข้อ ๔.๑.๑ แต่ถ้ามีลักษณะเป็นพื้นที่ให้ปฏิบัติตามข้อ ๔.๑.๒ แต่มีข้อที่ควรพิจารณาเพิ่มเติม คือ ควรตั้งถังขยะทั่วไปและถังขยะรีไซเคิลไว้คู่กันอย่างน้อยแบบละ ๑ ถังทุกจุดที่มีการจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม และในกรณีที่มีการอนุญาตให้รับประทานอาหารได้ ควรกำหนดจุดเฉพาะให้รับประทานอาหาร ไม่ควรให้มีการนำอาหารออกนอกพื้นที่ที่ระบุ เพราะนอกจากจะยากต่อการควบคุมแล้ว ยังอาจจะทำให้มีการหกของอาหารและเครื่องดื่มซึ่งทำให้เป็นทัศนะที่ไม่น่ามองในแหล่งท่องเที่ยวอีกด้วย

๑) ถังขยะทั่วไป ใช้ภาชนะสีน้ำเงินหรือสีฟ้าหรือสีอื่น ๆ มีข้อความระบุว่า “ขยะทั่วไป” อาจมีสัญลักษณ์รูปคนกำลังทิ้งขยะลงในถัง พร้อมข้อความอธิบายว่า ขยะทั่วไปนั้นคือขยะอะไรบ้าง โดยวางถังขยะทั่วไป ๑ ถังที่มีขนาดประมาณ ๑๒๐ ลิตรต่อพื้นที่ ๑๐๐ ตารางเมตร และให้มีการเก็บขยะจากถังขยะทั่วไปไปไว้ยังจุดรวบรวมขยะทุกวันเพื่อส่งกำจัดต่อไป (ทั้งนี้ ต้องพิจารณาจำนวนนักท่องเที่ยวด้วย หากมีนักท่องเที่ยวผ่านบริเวณตั้งถังมากกว่าวันละ ๑๐๐ คน อาจจะต้องมีการเก็บขยะมากกว่าวันละครั้งตามความเหมาะสม)

๒) ถังขยะรีไซเคิล ใช้ภาชนะสีเหลืองหรือสีอื่น ๆ มีข้อความระบุว่า “ขยะรีไซเคิล” อาจมีสัญลักษณ์ลูกศรสามลูกหมุนวนตามเข็มนาฬิกา พร้อมข้อความอธิบายว่า ขยะรีไซเคิลนั้นคือขยะอะไรบ้าง ในกรณีที่แบ่งขยะรีไซเคิลเป็นหลายประเภท ให้เขียนระบุให้ชัดเจนว่า ถังนั้นรองรับขยะประเภทใด โดยวางถังขยะรีไซเคิล ๑ ถังที่มีขนาดประมาณ ๑๒๐ ลิตรต่อพื้นที่ ๑๐๐ ตารางเมตร และให้มีการเก็บขยะจากถังขยะรีไซเคิลไปไว้ยังจุดรวบรวมขยะทุกวันเพื่อนำไปคัดแยกเพื่อเพิ่มมูลค่าและจำหน่ายให้ร้านรับซื้อของเก่าหรือชาเล้งต่อไป (ทั้งนี้ ต้องพิจารณาจำนวนนักท่องเที่ยวด้วย หากมีนักท่องเที่ยวผ่านบริเวณตั้งถังมากกว่าวันละ ๑๐๐ คน อาจจะต้องมีการเก็บขยะมากกว่าวันละครั้งตามความเหมาะสม)

ในกรณีที่ร้านค้ามีการจำหน่ายสินค้าที่เป็นกระป๋องน้ำหรือขวดน้ำเป็นจำนวนมาก ควรตั้งถังขยะแยกประเภทย่อยของขยะรีไซเคิลบริเวณร้านค้า (แต่ลดขนาดถังลง) เพื่อช่วยลดภาระในการนำไปคัดแยกโดยให้แสดงเป็นรูปภาพของขยะรีไซเคิลที่จะให้ทิ้งให้ชัดเจนหรือออกแบบฝาถังให้เหมาะสมกับขยะรีไซเคิลที่จะทิ้ง จะเป็นการส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวแยกขยะได้ง่ายขึ้น

๓) ถังขยะอันตราย ใช้ภาชนะสีแดงหรือสีส้มหรือสีอื่น ๆ มีข้อความระบุว่า “ขยะอันตราย” อาจมีสัญลักษณ์รูปหัวกะโหลกไขว้ พร้อมข้อความอธิบายว่า ขยะอันตรายนั้นคือขยะอะไรบ้าง โดยปกติขยะอันตรายมีปริมาณน้อยมาก ซึ่งขยะอันตรายจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ก็คือ ถ่านไฟฉาย ดังนั้นการวางถังขยะอันตรายเพียงจุดเดียวบริเวณที่มีจุดขายบัตรหรือใกล้บริเวณทางเข้าก็เพียงพอรองรับขยะอันตรายที่เกิดขึ้นแล้ว โดยให้ประชาสัมพันธ์ให้เจ้าหน้าที่และนักท่องเที่ยวทราบว่ามีการตั้งถังขยะอันตรายไว้ที่จุดใด สำหรับการเก็บขยะอันตรายควรเช็คทุก ๆ ๓ เดือน เมื่อมีปริมาณมากแล้วให้รวบรวมส่งให้หน่วยงานท้องถิ่นหรือบริษัทเอกชนเพื่อนำไปกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการต่อไป

ภาพที่ ๓ ตัวอย่างแบบของถังขยะแยกประเภทที่ใช้สำหรับรองรับขยะทั้ง ๓ ประเภท ที่มีการใช้สัญลักษณ์ และเขียนข้อความระบุว่าสามารถนำขยะอะไรมาทิ้งได้บ้าง

ถึงขยะแยกประเภทถ้าปริมาณขยะมีไม่มากสามารถใช้เป็นแบบขนาด ๕๐ ลิตร ซึ่งมีราคาประมาณ ๑,๐๐๐ - ๑,๒๐๐ บาท/ถัง (ราคารวมค่าขนส่งในพื้นที่ใกล้เคียง) แต่ถ้าขยะมีปริมาณมาก อาจจะใช้ขนาด ๑๒๐ ลิตร ซึ่งมีราคาประมาณ ๑,๘๐๐ - ๒,๒๐๐ บาท/ถัง (ราคารวมค่าขนส่งในพื้นที่ใกล้เคียง) และเพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ ในการจัดวางทำถังขยะอาจจะสั่งซื้อถังขยะมาเพียงแบบเดียวสัเดียวแล้ว ใช้การติดสติ๊กเกอร์เพื่อระบุว่าเป็นถังขยะสำหรับทิ้งขยะประเภทใดก็ได้

สำหรับหน่วยงานที่มีการดำเนินการเรื่องการคัดแยกขยะอยู่แล้ว หรือมีศักยภาพในการแยกขยะ เพื่อนำไปจัดการได้หลายประเภทมากกว่านี้ สามารถดูตัวอย่างการแยกขยะของกรมควบคุมมลพิษ และ ตัวอย่างการแยกขยะของประเทศญี่ปุ่น เพื่อเป็นแนวทางได้ในภาคผนวก ข และ ค โดยขยะที่ถูกคัดแยกมาแล้วมีแนวทางในการนำไปดำเนินการดังนี้

ตารางที่ ๒ ตารางแสดงตัวอย่างแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยที่แยกประเภทแล้ว

ประเภท	ประเภทย่อย	การทิ้ง	การจัดการ
ขยะย่อยสลาย	เศษอาหารทั่วไป	กวาดจากภาชนะในถังขยะย่อยสลาย	นำไปรวมกับเศษอาหารจากโรงอาหาร
	เศษอาหารจากการประกอบอาหารของร้านค้าและการรับประทานอาหารในโรงอาหาร	รวบรวมไว้ในภาชนะที่จัดเตรียมไว้	ให้เอกชนดำเนินการเก็บขนทุกวันเพื่อนำไปเลี้ยงสุกรหรือนำไปหมักทำปุ๋ย
ขยะรีไซเคิล	ไม่มีการแบ่งถังย่อยของขยะรีไซเคิล	แยกขยะอื่นที่ไม่ใช่ขยะรีไซเคิลออกไป นำเฉพาะขยะรีไซเคิลทั้งในถังขยะรีไซเคิล	พนักงานทำความสะอาดคัดแยก และรวบรวมเพื่อจำหน่ายแก่ร้านรับซื้อของเก่า
	ขวดแก้ว	เทเครื่องดื่มออกให้หมด และกลั้วด้วยน้ำสะอาด ทั้งในภาชนะที่จัดเตรียมไว้	รวบรวมเพื่อจำหน่ายแก่ร้านรับซื้อของเก่า
	กระดาษ	ดำเนินการแยกกระดาษขาว A4 และกระดาษสี ทั้งในภาชนะที่จัดเตรียมไว้	รวบรวมเพื่อจำหน่ายแก่ร้านรับซื้อของเก่า
	กล่องเครื่องดื่ม UHT	เทเครื่องดื่มออกให้หมด ดึงหู พับกล่อง บีบให้แบน ทั้งในภาชนะที่จัดเตรียมไว้	ส่งให้โครงการหลังคาเขียวเพื่อมูลนิธิอาสาเพื่อนพึ่ง (ภาฯ) ยามยากหรือรวบรวมเพื่อจำหน่ายแก่ร้านรับซื้อของเก่า

ประเภท	ประเภทย่อย	การทิ้ง	การจัดการ
	ขวดพลาสติกใส	เทเครื่องดื่มออกให้หมด และกลั้วด้วยน้ำสะอาด ทั้งในภาชนะที่จัดเตรียมไว้	รวบรวมเพื่อจำหน่ายแก่ร้านรับซื้อของเก่า
	พลาสติกอื่น ๆ	เทเครื่องดื่มออกให้หมด และกลั้วด้วยน้ำสะอาด ทั้งในภาชนะที่จัดเตรียมไว้	รวบรวมเพื่อจำหน่ายแก่ร้านรับซื้อของเก่า
	อะลูมิเนียม	เทเครื่องดื่มออกให้หมด และกลั้วด้วยน้ำสะอาด ทั้งในภาชนะที่จัดเตรียมไว้	มอบให้โครงการรับบริจาคอะลูมิเนียมเพื่อจัดทำขาเทียมพระราชทาน หรือรวบรวมเพื่อจำหน่ายแก่ร้านรับซื้อของเก่า
	โลหะอื่น ๆ	เทเครื่องดื่มออกให้หมด และกลั้วด้วยน้ำสะอาด ทั้งในภาชนะที่จัดเตรียมไว้	รวบรวมเพื่อจำหน่ายแก่ร้านรับซื้อของเก่า
ขยะอันตราย	-	แยกทิ้งด้วยความระมัดระวังในภาชนะที่จัดเตรียมไว้	ส่งให้หน่วยงานท้องถิ่นหรือบริษัทเอกชนที่ได้รับอนุญาต โดยเฉพาะในดำเนินการเก็บขนและกำจัด
ขยะทั่วไป	-	ทิ้งในภาชนะที่จัดเตรียมไว้	ส่งให้หน่วยงานท้องถิ่นหรือบริษัทเอกชนดำเนินการเก็บขนและกำจัด

๔.๒ มาตรการที่เหมาะสมสำหรับดำเนินการในหน่วยงานที่เป็นอาคารสำนักงาน

- ๑) ใช้กระดาษสองหน้า กระดาษที่เสียแยกเป็นกระดาษ A4 และกระดาษอื่น ๆ เพื่อนำไปขาย
- ๒) ตั้งค่าการพิมพ์เอกสารแบบประหยัดผงหมึก
- ๓) ติดโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ทราบและปฏิบัติตาม
- ๔) จัดการอบรมให้ความรู้ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานมีความรู้ความเข้าใจในมาตรการต่าง ๆ

๔.๓ มาตรการที่เหมาะสมสำหรับดำเนินการในหน่วยงานที่เป็นพื้นที่

- ๑) ประกาศห้ามทิ้งขยะนอกจากบริเวณที่กำหนด พร้อมระบุบทลงโทษหากมีการฝ่าฝืน
- ๒) ระบุบริเวณที่สามารถรับประทานอาหารได้ พร้อมระบุบทลงโทษหากมีการฝ่าฝืน
- ๓) ติดโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์เพื่อให้ผู้ที่เข้ามาในพื้นที่ทราบ

๔) ประกาศห้ามนำกล่องโฟมเข้าในพื้นที่ พร้อมระบุบทลงโทษหากมีการฝ่าฝืน

๔.๔ มาตรการสนับสนุนที่สามารถเลือกปฏิบัติเพิ่มเติม

๑) โครงการบริจาคอะลูมิเนียมเพื่อจัดทำขาเทียมพระราชทาน คัดแยกอะลูมิเนียมเพื่อบริจาค สำหรับเป็นต้นทุนในการจัดหาอุปกรณ์ขาเทียมให้กับผู้พิการและผู้สูงอายุ สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมที่ ส่วนลดและใช้ประโยชน์ของเสีย กรมควบคุมมลพิษ โทร. ๐ ๒๒๔๘ ๒๔๔๕

๒) โครงการหลังคาเขียวเพื่อมูลนิธิอาสาเพื่อนพึ่ง (ภาฯ) ยามยาก คัดแยกกล่องเครื่องดื่ม UHT เพื่อใช้ทำกระเบื้องมุงหลังคา และอุปกรณ์ต่าง ๆ ได้แก่ โตะ แก้ว ภาชนะ กล่องดินสอ ฯลฯ แก่ผู้ยากไร้และนักเรียนใน ชนบท สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมที่ ศูนย์ข้อมูลโครงการฯ โทร. ๐ ๒๗๕๒ ๘๕๗๕

๓) โครงการขยะแลกแต้ม นำขยะรีไซเคิลหรือขยะอันตรายที่แยกและรวบรวมมาแลกสิ่งของหรือ สินค้าที่ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยขยะรีไซเคิลที่รวบรวมได้จะนำไปจำหน่ายแก่ร้านรับซื้อของเก่าเพื่อเป็นเงินทุน หมุนเวียนในการดำเนินโครงการ สำหรับขยะอันตรายที่แลกมากี่เพื่อป้องกันการทิ้งปนกับขยะทั่วไป ซึ่งเมื่อ รวบรวมมากี่จะนำส่งกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการต่อไป

๔) ลดราคาหรือทำบัตรสะสมแต้มสำหรับผู้ที่น่าแก้วส่วนตัวมาซื้อน้ำในโรงอาหาร

๕) แจกถุงผ้า กล่องข้าว และรณรงค์ให้นำมาใช้

๖) การประชุมภายในหน่วยงาน อาหารว่างและเครื่องดื่มให้บริการตนเอง ใช้แบบตัก ชงเอง จดใช้ แบบที่เป็นของ

๔.๕ มาตรการในการเก็บรวบรวมขยะเพื่อนำไปกำจัด

หลังจากการคัดแยกและเก็บรวบรวมขยะเพื่อนำมาใช้ประโยชน์แล้ว ขยะที่เหลือจะต้องมีสถานที่ เก็บรวบรวมซึ่งอย่างน้อยที่สุดต้องรองรับปริมาณขยะได้ไม่น้อยกว่า ๒ เท่าของปริมาณที่ต้องส่งกำจัดในแต่ละ วัน (ในกรณีที่มีการเก็บขยะทุกวัน) เพื่อรอหน่วยงานท้องถิ่นหรือบริษัทเอกชนเก็บรวบรวมไปกำจัด และต้อง จัดสถานที่สำหรับเก็บขยะอันตรายแยกต่างหากด้วย โดยมีแนวทางการดำเนินการดังนี้

๑) จัดภาชนะสำหรับรองรับขยะทั่วไป โดยต้องรองรับขยะได้ไม่น้อยกว่า ๒ เท่าของปริมาณที่ต้อง ส่งกำจัดในแต่ละวัน (ในกรณีที่มีการเก็บขยะทุกวัน) โดยต้องตั้งในที่อากาศถ่ายเทได้ สะดวกต่อการขนย้ายโดย รถบรรทุก

๒) จัดภาชนะสำหรับเก็บขยะอันตรายสำหรับรองรับปริมาณขยะอันตรายได้เป็นเวลาประมาณ ๑ ปี โดยแยกขยะอันตรายแต่ละประเภทออกจากกันเพื่อป้องกันอันตราย จัดให้มีอุปกรณ์ด้านความปลอดภัย อย่างเหมาะสม และหากมีห้องหรือสถานที่เฉพาะที่เหมาะสม ก็ให้จัดไว้สำหรับเก็บกักขยะอันตรายเพื่อรอส่งให้ หน่วยงานท้องถิ่นหรือบริษัทเอกชนเก็บรวบรวมไปกำจัดด้วย

๓) ปรับปรุงทัศนียภาพบริเวณสถานที่เก็บรวบรวมขยะให้สะอาดไม่เป็นที่พะพันธุ์ของพาหะ นำโรค และเป็นระเบียบเรียบร้อย

๕. ติดตามและประเมินผลการดำเนินการ เพื่อปรับปรุงมาตรการ แนวทาง และวิธีการดำเนินการ

๕.๑ ติดตามและประเมินผล

๑) เจ้าหน้าที่เก็บข้อมูลหรือพนักงานทำความสะอาด นำขยะที่เก็บได้ในแต่ละวันมาชั่งน้ำหนัก จากนั้นบันทึกข้อมูลที่ได้ในแต่ละวัน (ตัวอย่างดั่งแบบบันทึกปริมาณขยะในภาคผนวก ก) เมื่อจดบันทึกข้อมูลครบสัปดาห์ ก็นำข้อมูลที่บันทึกส่งให้หัวหน้าพนักงานทำความสะอาดเพื่อส่งต่อไปให้กับเจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล และประเมินผลต่อไป

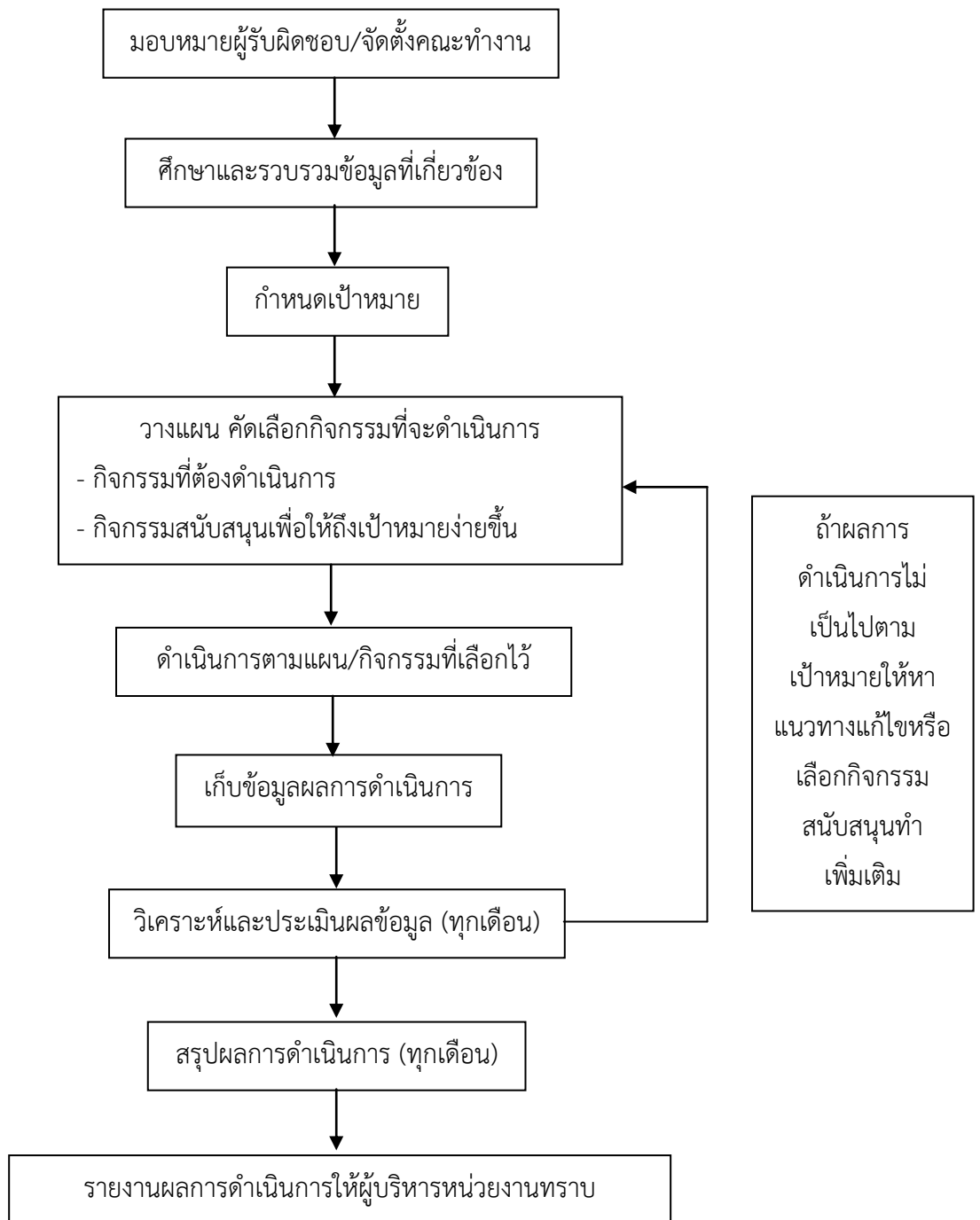
๒) เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูลและประเมินผลนำข้อมูลที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย โดยนำปริมาณขยะในแต่ละช่องมารวมกันแล้วหารด้วยจำนวนวันที่บันทึก ซึ่งข้อมูลนี้จะนำมาใช้ในการพิจารณาผลการดำเนินการว่า สามารถลดปริมาณขยะได้มากน้อยเพียงใด

๕.๒ สรุปผลการดำเนินการและข้อเสนอแนะ

เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูลและประเมินผลนำข้อมูลที่ได้มาจากแบบบันทึกปริมาณขยะ ทำการบันทึกอย่างต่อเนื่องจนครบเดือน นำข้อมูลที่บันทึกหาค่าเฉลี่ยไว้และสรุปผล โดยนำผลการดำเนินการเปรียบเทียบกับเป้าหมายในการดำเนินการเทียบกับระยะเวลาที่ตั้งเป้าหมายไว้ จากนั้นนำผลการประเมินมาปรับปรุงเพิ่มเติมแก้ไขมาตรการและแนวทางการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพ จากนั้นรวบรวมผลให้ผู้รับผิดชอบหลัก

๖. รายงานผลการดำเนินการให้กับผู้บริหารหน่วยงาน

ผู้รับผิดชอบหลัก จัดทำรายงานผลการดำเนินการให้กับผู้บริหารหน่วยงานเพื่อทราบผลการดำเนินการ และรับข้อสั่งการเพิ่มเติมตามที่ผู้บริหารเห็นสมควรต่อไป

ภาพที่ ๒ แผนภาพแสดงขั้นตอนการดำเนินการ

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

สำหรับเจ้าหน้าที่เก็บข้อมูล
หรือพนักงานทำความสะอาด

แบบบันทึกปริมาณขยะ

ชื่อเจ้าหน้าที่ผู้เก็บข้อมูล .....

อาคาร/สถานที่ ..... ชั้น .....

ระหว่างวันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. .... ถึงวันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

ประเภทของขยะ	หน่วย	วัน					รวม	หมายเหตุ
		จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์		
ขยะย่อยสลาย	กิโลกรัม							
ขยะรีไซเคิล	กิโลกรัม							
- แก้ว	กิโลกรัม							
- กระดาษ	กิโลกรัม							
- ขวดน้ำพลาสติก (PET)	กิโลกรัม							
- กระป๋องอะลูมิเนียม	กิโลกรัม							
- ขยะรีไซเคิลอื่น ๆ	กิโลกรัม							
ขยะอันตราย	กิโลกรัม							
ขยะทั่วไป	กิโลกรัม							
- ขยะพลาสติก	ถุง							
- กล่องโฟม	กล่อง							
รวม								

หมายเหตุ

- ขยะย่อยสลาย หมายถึง เศษอาหาร เศษใบไม้ ซากสัตว์ ซึ่งย่อยสลายได้ง่าย สามารถนำไปใช้ทำปุ๋ยหมักได้
- เจ้าหน้าที่เก็บข้อมูลหรือพนักงานทำความสะอาดกรอกแบบฟอร์มและรวบรวมส่งที่ ..... เป็นรายสัปดาห์
- หากมีข้อสงสัยประการใดเกี่ยวกับการกรอกข้อมูล สามารถติดต่อได้ที่ .....

ภาคผนวก ข

ตัวอย่างการแยกขยะภายในอาคารกรมควบคุมมลพิษ

การคัดแยกขยะภายในอาคารกรมควบคุมมลพิษจะแยกขยะเป็น ๗ ประเภท ได้แก่ ขวดพลาสติกใส พลาสติกอื่น ๆ อะลูมิเนียม กล่องเครื่องดื่มยูเอชที ขยะรีไซเคิลอื่น ๆ ขยะทั่วไป และขยะอันตราย โดยกรมควบคุมมลพิษมีแนวทางในการบริหารจัดการกับขยะแต่ละประเภทดังนี้

๑) ขวดพลาสติกใสหรือขวด PET จากการวิเคราะห์องค์ประกอบของขยะภายในอาคารกรมควบคุมมลพิษพบว่าเป็นขยะรีไซเคิลที่มีปริมาณมากจึงมีการแยกออกมาเฉพาะ ซึ่งขวดพลาสติกใสนี้ พนักงานทำความสะอาดจะมีการเก็บสัปดาห์ละ ๑ ครั้งเพื่อรวบรวมนำไปจำหน่าย

๒) พลาสติกอื่น ๆ ในถังนี้จะมีการทิ้งพลาสติกทุกชนิดที่ไม่ได้ทำจาก PET โดยพนักงานทำความสะอาดจะมีการเก็บสัปดาห์ละ ๑ ครั้งเพื่อนำไปคัดแยกเป็นพลาสติกที่สามารถนำไปรีไซเคิลได้ (เก็บรวบรวมเพื่อนำไปจำหน่าย) และพลาสติกที่ไม่สามารถรีไซเคิลได้ (แยกนำไปทิ้งรวมกับขยะทั่วไป)

๓) อะลูมิเนียม เนื่องจากกรมควบคุมมลพิษได้จัดทำโครงการบริจาคอะลูมิเนียมเพื่อจัดทำขาเทียม พระราชทานจึงมีการแยกขยะประเภทนี้ออกมาเพื่อรวบรวมและนำไปจำหน่ายเพื่อเป็นต้นทุนในการจัดหาอุปกรณ์ขาเทียมให้แก่ผู้พิการและผู้สูงอายุ โดยพนักงานทำความสะอาดจะมีการเก็บสัปดาห์ละ ๑ ครั้งและนำมาส่งให้กับผู้ประสานงานโครงการฯ เพื่อนำไปดำเนินการต่อ

๔) กล่องเครื่องดื่มยูเอชที เนื่องจากกรมควบคุมมลพิษรับเป็นจตุรวบรวมกล่องเครื่องดื่มยูเอชทีให้กับโครงการหลังคาเขียวเพื่อมูลนิธิอาสาเพื่อนพึ่ง (ภาฯ) ยามยาก จึงมีการแยกขยะประเภทนี้ออกมาเพื่อเก็บรวบรวมให้มีปริมาณมากก่อนแล้วจึงส่งให้กับมูลนิธิฯ เพื่อนำไปใช้ในการจัดทำหลังคา โต๊ะ หนังสือ ฯลฯ โดยพนักงานทำความสะอาดจะมีการเก็บสัปดาห์ละ ๑ ครั้งและนำมาส่งให้กับผู้ประสานงานโครงการฯ เพื่อนำไปดำเนินการต่อ

๕) ขยะรีไซเคิลอื่น ๆ เป็นถังสำหรับทิ้งขยะรีไซเคิลที่เหลือจาก ๔ ถังแรกซึ่งเป็นขยะที่มีปริมาณค่อนข้างน้อยจึงไม่มีการตั้งถังขยะแยกประเภทต่างหาก โดยขยะในถังนี้ ได้แก่ ขวดแก้ว กระป๋องเหล็ก กระป๋องสังกะสี เป็นต้น โดยพนักงานทำความสะอาดจะมีการเก็บสัปดาห์ละ ๑ ครั้งเพื่อรวบรวมนำไปจำหน่าย

ทั้งนี้ ในถังขยะรีไซเคิลอื่น ๆ จะไม่มีการทิ้งกระดาษ A4 และจะไม่มีการตั้งขยะแยกประเภทไว้ แต่ให้แต่ละ สำนัก/กอง/ฝ่าย นำไปใช้ซ้ำเป็นกระดาษสองหน้า และรวบรวมกระดาษ A4 ที่ไม่ใช้งานแล้ว เพื่อนำมาจำหน่ายต่อไป

๖) ขยะทั่วไป ใช้เป็นถังขยะที่รองรับทั้งขยะทั่วไปและขยะย่อยสลาย ได้แก่ กระดาษทิชชู ห่อขนม ถุงพลาสติก กล่องโฟม เศษขนม เปลือกผลไม้ เป็นต้น โดยขยะในถังขยะทั่วไปนี้ พนักงานทำความสะอาดจะต้องมีการเก็บทุกวัน และจะมีรถของสำนักงานเขตพญาไทมารับเพื่อไปจัดกันต่อทุกวัน

ทั้งนี้ เนื่องจากขยะย่อยสลายในแต่ละชั้นเป็นเพียงเศษอาหารที่มีจำนวนน้อย ไม่เหมาะที่จะนำไปใช้ประโยชน์จึงให้ทิ้งรวมกับขยะทั่วไปได้เลย ยกเว้น บริเวณโรงอาหารชั้น ๑ จะมีการแยกเศษอาหารโดยเฉพาะเพื่อส่งให้ผู้เลี้ยงสุกรมารับทุกวันเพื่อนำไปใช้เป็นอาหารสัตว์

๓) ขยะอันตราย (ของเสียอันตราย) สำหรับขยะอันตรายจะต่างกับขยะอื่น ๆ เพราะมีจุดรองรับของเสียอันตรายเพียงจุดเดียวในอาคาร คือ บริเวณหน้าห้องน้ำชั้น ๑ ทั้งนี้ เนื่องจากขยะอันตรายในอาคารสำนักงานมีปริมาณน้อย ส่วนใหญ่จะเป็นหลอดไฟ ซึ่งนาน ๆ จะมีการเปลี่ยนสักครั้ง จึงไม่จำเป็นต้องตั้งถังขยะอันตรายในทุกชั้น โดยเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบจะมาเก็บขยะอันตรายไปไว้ในสถานที่เก็บกักเดือนละครั้ง และเมื่อมีปริมาณมาก ก็จะขอความอนุเคราะห์จากสำนักงานเขตพญาไทมารับไปกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการต่อไป

ภาพที่ ข-๑ ตัวอย่างของป้ายที่ใช้ติดบนถังขยะแยกประเภทในอาคารกรมควบคุมมลพิษ

ส่งกำจัดอย่างถูกวิธี

ภาพที่ ข-๒ ตัวอย่างของจุดทิ้งขยะอันตรายในอาคารกรมควบคุมมลพิษ

ทั้งนี้ หน่วยงานอื่น ๆ สามารถใช้รูปแบบอื่น ๆ ส่งเสริมให้การแยกขยะเข้าใจได้ง่ายขึ้น เช่น ในกรณีที่มีการแยกขยะรีไซเคิลเป็นหลาย ๆ ถัง บริเวณช่องในการทิ้งขยะให้ทำให้เหมาะกับรูปร่างของขยะที่จะทิ้งก็จะช่วยให้ผู้ที่ทิ้งขยะสังเกตได้ง่ายขึ้น เป็นต้น

ภาพที่ ข-๓ ถังขยะในปั้มน้ำมันของ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ช่องในการทิ้งขยะมีการออกแบบให้เหมาะกับรูปร่างของขยะที่จะทิ้ง

ภาคผนวก ค

ตัวอย่างการแยกขยะที่ประเทศญี่ปุ่น

การคัดแยกขยะในประเทศญี่ปุ่นจะมีการแยกขยะไม่เหมือนกันในแต่ละเมือง แต่อย่างไรก็ตาม จะมีลักษณะใกล้เคียงกันคือ จะแยกขยะออกเป็น ๕ ประเภทหลัก ๆ ได้แก่ ขยะเผาได้ ขยะเผาไม่ได้ ขยะที่มีขนาดใหญ่ ขยะรีไซเคิล และขยะที่ต้องแจ้งหน่วยงานพิเศษให้มาเก็บ

๑) ขยะเผาได้ เป็นขยะที่มีชิ้นเล็กในชีวิตประจำวันที่สามารถเผาได้ รวมถึงเศษอาหารจากครัวเรือนด้วย โดยขยะประเภทนี้จะถูกบรรจุในถุงพลาสติกหนาขนาด ๒ หรือ ๓ ลิตรซึ่งเป็นถุงขนาดมาตรฐานที่รัฐบาลญี่ปุ่นกำหนดให้ใช้ทั่วประเทศ ขยะประเภทนี้ส่วนใหญ่จะมีการมาเก็บขนไปกำจัดสัปดาห์ละ ๒ ครั้ง

๒) ขยะเผาไม่ได้ เป็นขยะชิ้นเล็กที่ไม่สามารถเผาได้ ได้แก่ แก้ว ภาชนะบรรจุสารเคมี เครื่องใช้ไฟฟ้าขนาดเล็ก โลหะขนาดเล็ก เป็นต้น สำหรับขยะที่มีส่วนประกอบที่เผาได้และเผาไม่ได้ให้รวบรวมว่าเป็นขยะเผาไม่ได้ด้วย ขยะประเภทนี้ผู้ทิ้งจะต้องซื้อถุงพลาสติกที่มีข้อความระบุหน้าถุงอย่างชัดเจนว่า “ขยะเผาไม่ได้” “Incombustible (Non-Burnable) Waste” ขยะประเภทนี้ส่วนใหญ่จะมีการมาเก็บขนไปกำจัดสัปดาห์ละ ๑ ครั้งหรือเดือนละ ๒ ครั้งแล้วแต่ข้อกำหนดของแต่ละเมือง

๓) ขยะที่มีขนาดใหญ่ เป็นขยะที่มีขนาดมากกว่าด้านละ ๓๐ เซนติเมตรขึ้นไป (โดยประมาณ) ได้แก่ เครื่องเรือน ที่นอน จักรยาน เป็นต้น โดยขยะที่มีขนาดใหญ่จะต้องมีการแจ้งให้มาเก็บล่วงหน้าและมีค่าใช้จ่ายในการมาจัดเก็บด้วย

๔) ขยะรีไซเคิล เป็นขยะที่สามารถนำไปใช้เป็นทรัพยากรใหม่ได้ โดยแต่ละเมืองจะมีการแยกต่างกัน และจะมีข้อแนะนำในการทิ้งขยะรีไซเคิลแต่ละชนิดบอกไว้อย่างชัดเจน ขยะประเภทนี้ส่วนใหญ่จะมีการมาเก็บขนไปกำจัดสัปดาห์ละ ๑ ครั้งต่อขยะรีไซเคิล ๑ ประเภทซึ่งอาจจะมาในวันเดียวกันหรือต่างวันก็ได้แล้วแต่ข้อกำหนดของแต่ละเมือง

๕) ขยะที่ต้องแจ้งหน่วยงานพิเศษให้มาเก็บ เป็นขยะที่ต้องแจ้งให้หน่วยงานของรัฐมาจัดเป็นพิเศษ หรือต้องแจ้งให้บริษัทผู้ผลิตมาทำการจัดเก็บ ได้แก่ เครื่องใช้ไฟฟ้าขนาดใหญ่ รถจักรยานยนต์ รถยนต์ ซากสัตว์ เป็นต้น

ภาพที่ ค-๑ ตัวอย่างของป้ายแจ้งวันในการทิ้งขยะแต่ละประเภทใน CHUO CITY

ภาพที่ ค-๒ ตัวอย่างของถังขยะแยกประเภทที่ตั้งในห้าง Diver City ในเมือง Odaiba มีการเขียนบรรยายหลายภาษาสำหรับนักท่องเที่ยวจะสะดวกในการทิ้งให้ถูกต้อง